



UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**D. D. Emanuelis Gonzalez Tellez, In Inclyta Salmanticensi
Academia Collegii Majoris Conchensis Alumni, &
antiquioris vespertinæ Sacrorum Canonum Cathedræ
propriarii Interpretis; in Pinciano Sanctæ ...**

Additis Notis uberioribus ab Historia, & Chorographia

Complectens Librum Tertium

González Téllez, Emanuel

Francofurti Ad Moenum, 1690

Caput I. (a) Leo III.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74526](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74526)

de diverso deponerent, & ita adminiculantes dicuntur, & cum eis ita probavit Abbas oblationem; alius si unus testis tantum de confessione oblationis deponeret, & alius testis de oblatione ipsa non probasset sufficienter Abbas, ut exponit Cofta in l. si ex cautione, fol. 379. num. 2. C. de non numer. pecun.

7. (i) *Comptem non fuisse.*] Quae negativa convertitur in affirmativam, ut probavi in cap. ad audientiam de probat.

(k) *Alienata mente dixisse.*] Furiosus enim non potest facere testamentum, l. neque; C. de codicil. §. furiosi, Instit. quibus non est permiffum facere testam. Donellus lib. 6. comment. cap. 5. Sesse tom. 1. decis. 56. Rodericus Suarez alleg. 1. In qua parte observandi sunt textus in l. 1. de suis & legit. hered. l. 15. §. filius, & §. ultimo, ff. de inoffic. l. filium 60. ff. de acquir. heredit. l. 17. §. si impubes, ff. de instit. act. & alii, quos adduxi in cap. 1. de testam.

TITULUS XXVIII.

De Sepulturis.

CAPUT I.

(a) Leo III.

NOs instituta majorum Patrum considerantes, statuimus, unumquemque in majorum suorum sepulchris jacere, ut Patriarcharum exitus docet. Nulli tamen negamus propriam eligere sepulturam, & etiam alienam. Dominum enim & magister alienam elegit ut propriam. Sed quia dignus est operarius mercede sua, tertiam (b) partem sui iudicii illi Ecclesiae dari censemus, in qua ecclesiae pabulo refici consuevit, ut juxta Apostolum sint consolationum focii, ut fuerint passionum: & sic demum ubicunque libitum fuerit, eligat sepulturam. Aliter ne fiat, auctoritate Domini nostri, qui per Prophetas locutus est dicens: Ne transgrediaris terminos antiquos, quos posuerunt patres tui, sub anathematis vinculo detestamur; & contradicimus.

NOTAE.

(a) *Leo III.*] Ita etiam legitur in prima collectione, sub hoc tit. cap. 3. & post Concilium Lateran. sub Alexandro III. p. 43. de sepultur. cap. 2. & ex epistola Leonis III. textum hunc citant Antonius Augustinus in notis ad 1. collect. in dicto cap. 2. Cironius in parat. ad hunc titulum. Nicolaus Lemaitre de iuribus Episcop. lib. 2. cap. ult. Unde cum in aliqua ex epistolis ipsius Pontificis editis à Vinio tom. 2. Conciliorum, Baronio tom. 9. anno 796. & 799. non reperitur, credo deductum esse ex aliqua epistola, quae temporis injuria perijt. Leo III. creatus fuit Pontifex die 26. Decembris anno 795. & Ecclesiam rexit usque ad annum 816. ut referunt Baronius, & Corjolanus in eodem anno, Ludovicus à Sancto Carolo in Biblioth. Pontificia, verbo Leo tertius.

(b) *Tertiam partem.*] De qua portione patriarchali agemus infra, in cap. in nostra, hoc titulo.

COMMENTARIUM.

2. *Conclusio traditur & probatur.*] EX hac Leonis epistola sequens communiter deducitur assertio: Unusquisque sibi potest eligere sepulturam ubicunque voluerit; decedens autem sine electione, in majorum suorum sepulchro est sepeliendus.

Probant eam textus in cap. Ebron. cap. unaqueque, cap. ubicunque, cap. placuit, 13. quest. 2. cap. ult. in princip. 16. 9. 1. cap. 3. cap. de uxore, in princip. & §. 1. hoc tit. cap. nimis, §. 1. de excess. Pralar. cap. plerique, de pactis, cap. ut privilegia, de privileg. cap. cum quis, cap. is qui, cap. final. hoc tit. in 6. cap. 1. de pactis, eodem lib. Clement. dudum, §. verum, hoc tit. Clement. final. §. final. de penis, cum aliis congestis à Crespetio in summa, verbo Sepultura. Consonat lex 5. tit. 13. partit. 1. Illustrant ultra laudatos in praesenti à Garaña, & Barbofa, idem Barbofa lib. 2. juris Eccles. cap. 10. num. 10. & de offic. Paroch. cap. 26. Petrus Gregorius lib. 1. partit. titul. 17. cap. 5. & lib. 2. synagm. cap. 13. num. 6. & lib. 33. cap. 23. Vigel. in method. jur. can. fol. 451. Tondus resol. canonic. cap. 115. Valenzuela consil. 18. Basilius de matrim. lib. 5. cap. 13. §. 2. Parladorius different. 66. §. 3. Fragolo de regim. Christ. Resp. 3. p. lib. 5. §. 17. num. 529. Zerda in iudicib. tom. 1. cap. 8. vers. 1. fol. 391. Cabreris lib. 2. de metr. cap. 5. num. 85. P. Mendo de iure academ. lib. 3. quest. 50. Frances de Eccles. Cathed. cap. 17. Murga tom. 2. disquisit. mor. tract. 8. disquisit. 1. cum sequent. Alteserra lib. 1. disquisit. cap. 12.

Sed hac assertio difficilis redditur ex sequenti juris consideratione; nam si testator eligat sepulturam

sepulturam, five non eligat, intra Ecclesiam non est tumulandus, cap. nullus 13. q. 2. Concilium Brachar. 1. can. 18. ibi: Corpora defunctorum nullo modo intra Basilicam Sanctorum sepeliuntur, sed si necesse est, de foris circa murum Basilicae. Concilium Arelat. sub Carolo, cap. 21. Alia congerunt Antonius Augustinus in epist. lib. 26. tit. 10. Lindembrogius in glossario, verbo Mortuos, Savarus in not. ad Sidonium, lib. 3. epist. 12. Menardus ad Sacram. D. Gregorii, fol. 238. Ergo five electa sepultura, five non, defunctus decedat, intra Ecclesiam non est sepeliendus. Augetur primò hæc difficultas, nam etiam admittamus jam temporibus Leonis III. catholicos defunctos intra Ecclesiam sepeliri, non tamen ideo in sepulchro majorum erant sepeliendi, sed potius pro personarum distinctione, ut si clerici sint, in Ecclesia ubi resident, cap. ubicunque 13. q. 2. si monachi, in proprio monasterio, cap. 1. 16. q. 1. si laici in Ecclesia Cathedrali, ex eodem tit. Igitur non sunt necessariò tumulandi in majorum sepulchro. Secundò difficilis est præsens textus, dum supponit, dari sepulchra majorum, in quibus ratione illationis cadaverum parentum habeat quis dominium in eis; cum certum sit in locis sacris, & religiosis, utpote exemptis ab hominum commercio, nullum posse dari dominium, l. in tantum, §. sacra, ff. de rerum divisi. §. nullus, Insti. eodem tit. Igitur etiam in sepulchris, ubi sepulti sunt parentes, nullum datur dominium.

Quã dubitandi ratione ita fulcitur non obstantem, vera est præsens assertio, pro cuius illustratione primò sciendum est, sepulchræ jure naturali corporibus debita, ut fuscè prosequitur P. Faber lib. 2. semest. cap. 1. pro diversitate nationum usum varium fuisse: aut enim hominibus, vel animalibus devoranda defunctorum corpora objiciebant, vel alicui ex quatuor elementis commendabant, videlicet vel aëri exponebant, vel aquis immergebant, igne consumebant, aut terrâ condebant. Effedones populi Asiæ ad parentum funera vocati eorum cadavera edebant, honestius, & sanctius esse existimantes, ab hominibus, quàm à vermibus devorari, & ut hac ratione magnam pietatem ostenderent, seque illos juxta secum amare profiterentur. Herodotus lib. 4. Strabo lib. 11. idem referunt de Sidonibus Zenodorus in collect. cent. 5. proverb. 25. de Indis Herodotus lib. 3. de Ponticis D. Hieronymus contra Jovin. lib. 2. de aliis Tertullianus contra Marcionem: ex quibus illustrat Spondanus de cæmeteriis sacris lib. 1. p. 1. cap. 4. num. 1. Barcaï, gens Hesperia, cadavera vulturibus devoranda objiciebant, eo quod aves illas sacras existimabant. Refert Alianus lib. 1. histor. anim. cap. 32. Idem tradit Iberis Justinianus lib. 41. & de aliis Spondanus dicto cap. 4. num. 2. Alex. ab Alex. lib. 3. genial. cap. 2. Silius Italicus lib. 3. quem usum reprehendit Dausquejus ad orat. de zona Basilii Seleuci. Sic etiam Æthiopes defunctorum corpora in flumina projicere consuevisse, existimantes id optimum esse sepeliendi modum, tradit Diodorus Siculus lib. 3. cap. 1. cuius moris rationem illustrat Spondanus d. cap. 4. Alii defunctorum corpora aëri dissolvi cupientes, arboribus affigebant, ut Scythæ, Silius lib. 13. Tabarenti, D. Hieronymus lib. 2. contra Jovin. illustrat Spondanus dicto cap. 4. Combustione etiam & igne cadavera consumenda esse, politiones D. D. Gonzal. in Decretal. Tom. III. Pars II.

gentes tenuerunt, ut Romani, & Græci, à quibus Galli, & Germani acceperunt, ut referunt Cæsar de bello Gallico, Tacitus de more German. Sidonius lib. 3. epist. 12. ubi Savarus, Ovidius lib. 3. de funere Elpen. ibi:

— pia membra dolentes
Condimus, atque arsit funus splendentibus
armis.

Romani maximè hunc morem observarunt ex ratione, quam reddit Plinius lib. 8. cap. 54. his verbis: Ipsum cremare apud Romanos non fuit veteris instituti, terrâ condebantur: at postquam longinquis bellis obrutos erui cognovere, tunc institutum. Et tamen multa familia prius servare verius. Unde more Romano condi est sepulchræ post rogum, & cremationem mandare, ut ex Tacito, Laërtio, & aliis illustrant Salvagnus ad Ovidium in Ibin. vers. 151. Sophranis de funere Hebræor. digress. 2. cap. 1. Hebræos cadavera non combussisse, etiam si dicantur combussisse, quia aromata super cadavera incendebant, bene profequitur Sancinus in cap. 6. Amos, versu 10. & in 1. Regum, cap. 31. vers. 12. & ante eum Hieronymus Magius lib. 3. miscell. cap. 11. Humationis ritus, ut cæterorum antiquior, ita & quamplurimis gentibus acceptior fuit, & sanctioribus ritibus celebratus, quippe & naturæ conformior; siquidem si terra fumus, in terram revertatur, ut cap. 3. Genesis dicitur; per humationem enim redditur homo humo, ut divina loquitur Scriptura Ecclesiast. cap. 12. Revertatur pulvis in terram suam, unde erat, & spiritus redeat ad eum, qui dedit illum. Quod apud Prudentium sic expressum legitimus hymn. in exequ. defuncl.

Spiritus simul & caro vivit;
Rescissa sed ista seorsum
Proprios revocantur in ortus:
Perit huius aethera fervens,
Humus excipit arida corpus.

Itemque apud Lucretium lib. 2.
Cedit enim retro de terra quod fuit ante
In terras; & quod missum est ex aetheris oris
Id rursum caeli relatum templâ receptant.

Et apud Phocylidem his verbis latine redditus Poem. admonit.

Spiritus usui à Deo datus est mortalibus, &
imago Dei;
Corpus ex terra habemus, & omnes in eam
Resoluti pulvis sumus, celum verò spiritum
recipit.

Sic & Euripides in supplic. cuius tamen versus apud Stobæum serm. 122. tribuntur Moschioni, seu Menandro.

Sinite jam terrâ mortuos operiri,
Et unumquodque unde in corpus venit,
Illuc redire: spiritum quidem ad aethera,
Corpus verò in terram. Non enim postidemus
Illud proprium, sed quædam hanc vitam incolimus.

Deinde restitendum est sua parenti.

Et apud Xenophontem lib. 8. de Cyro, Cyrus filius inhibens ne ipsum in auro, vel argento, aliave ulla re, præterquam in terra conderent, inquit: Quid enim beatius, quàm terre immisceri? quæ pulchra omnia, bonaque omnia gignit, & nutrit. Plura Beyerlinch tom. 2. Theatri, verbo Cadaver. Joannes Andreas de sepulch. cap. 8.

Secundò sciendum est, locum illum, ubi cadaver

De nomi-
nibus se-
pultura.

daver humatur, diversis nominibus appellari, nempe cæmeterium, polyandrum, monumentum, area, tumulus, mausoleum, sarcophagus, ergastulum, cœnotaphium, sedes, domus æterna, sedes sacra, quies, ut de singulis probant singillatim Franc. Maria Samuelius in *praxi de sepult. tract. 1. dispnt. 1. contro. 3.* Murga *com. 1. dispnt. mor. tract. 3. in proemio.* Et frequentius sepultura appellatur cæmeterium in *cap. consilii lusi, de consecr. Eccles.* ubi hujus vocis etymologiam illustravimus. Polyandrum dicitur, quasi pollutum antrum, propter cadavera ibi sepulta, ut probat Jul. Lavorus de præfco funerandi more, *cap. 6. num. 4.* Monumentum dicitur etiam à moriendo, *l. 2. §. monumentum, ff. de religiosis;* quia ut ait D. Augustinus de *cura pro mortuis*, non ob aliud, vel memoria, vel monumentum dicuntur ea, quæ insignia sunt sepulchra mortuorum, nisi quia eos, qui viventium oculis morte subtracti sunt, ne oblivione etiam subtrahantur, in memoriam revocant, & admonendo faciunt cogitare. Area dicitur locus sepulturae apud Tertullianum in *Scapulam*, *cap. 3.* ubi doctè exponit Georgius Ambian. & Baronius *anno 203. num. 10.* & *anno 226. num. 7.* Tumulus dicitur, quasi tumens humus, quæ elevatur sepulto homine, *capite 10. Job. ibi: De uero translatus ad tumulum.* D. Hieronymus in *Muthaam*, *cap. 10.* Virgilius *3. Aeneid. ibi:*

Hostilem ad tumulum Troja sub manibus altis.
Mausoleum propriè est sepulchrum Principis, dictum à Mausolo Rege Caria, de quo Jul. Lavorus supra, *num. 12.* Sarcophagus similiter dicitur sepultura à sarcophago lapide marmoreo, in quo primùm corpora condebantur. Ejus meminit D. Augustinus *lib. 18. de civitate Dei, cap. 5.* Ergastulum etiam à verbo Græco, quod significat quiescere, quia ibi corpora quiescunt. Cœnotaphium est locus vacuus, honoris tantum causa: à Græcis dicitur inane sepulchrum, ejus fit mentio in *l. vel quod 6. l. monumentum, ff. de religiosis:* plura de eo Jacobus Gothofredus in *diatrib. de cœnotaphio.* Sedes appellatur à Paulo in *l. si quis enim 40. ff. de relig. l. necdum 10. C. eodem. ibi:* Sine dum perpetua sedi corpus traditum sit, *l. 3. C. Theodof. de sepulchro violato.* Dicitur tandem domus æterna, *l. 4. C. Theodof. de sepulchr.* quia cadavera in eo in perpetuum conduntur. In Petronii Antigen. epitaphio ita legitur:

*Hæc domus æterna est, hic sum situs, hic ero
semper.*

Seneca in *Octavio, act. 4.* Jacobus Gothofredus in *l. 4. C. Theodof. de sepulchro violato,* Gutherus *lib. 2. de jure manuum, cap. 20.* Quam ob rem in antiquis lapidibus non raro sepulchrum domus æterna dicitur, ut in sequentibus, quos refert Fornerius *lib. 3. rer. quorid. cap. 6.* In primo ita.

MANILIA PAULA

DE PARCIMONIO SVO

SIBI, ET ELIO

PAVLINO COMPARI SVO

DOMVM ÆTERNAM DO.

Itemque in illo,

Bis hic septeni mecum natales dies

Tenebris tenentur dictis æterna domus.

Quo tamen sensu apud nos, qui resurrectionem speramus, sepultura domus æterna dici possit, exponit Savarus ad *Sidonium, lib. 2. epist. 8.*

6. Tertio sciendum est, quod licet olim unus-

quisque in adibus suis defunctos sepeliret, ut ex Cicerone tradit D. Ilidorus *lib. 15. originum, De sepul. cap. 8. & 11.* unde ortum ait Servius, ut domus Lares colerentur; tamen legibus XII. Tabul. cautum fuit, ne intra mœnia civitatis defunctorum corpora humarentur, comburenturque, his verbis: *Hominem mortuum in urbe ne sepelito, neve urto.* Ex Cicerone refert Jacobus Gothofredus in *quatuor fontibus, tabul. 10.* quam illustrant Silvius, Revardus, & Balduinus, Rosinus *lib. 8. antiquit. cap. 6.* & faciunt textus in *l. 12. C. de relig. l. 6. C. de sepulchro violato, in Theodof. Paulus lib. 1. sentent. iii. 21. §. 2.* plura Pancirola *2. var. cap. 199.* Gutherus de *jure manuum lib. 3. cap. 33.* Joannes Andreas de *sepult. cap. 5.* Sophranis in *Davidem 3. p. cap. 3.* Savarus ad *Sidonium lib. 3. epist. 12.* Junius Polit. *q. 110. Salmur. ad Pancirolam lib. 1. tit. 62.* Raderus ad *Martianum lib. 1. epigr. 93.* Ramirez in *Pentecont. cap. 17.* Zerda in *advers. cap. 185. num. 91.* Imperatorque Hadrianus teste Ulpiano apud Cælium Rhodigum, *lib. 17. antiq. lect. cap. 19.* pœnam statuit auro-
rum quadraginta in eos, qui in civitate sepulchra fecissent, quam fisco inferri jussit; immo & in Magistratus id permittentem eandem statuit pœnam; jussitque locum publicari, & inde cadaver transferri: quam prohibitionem etiam ad urbem Constantinopolitanam protulit Theodosius in *l. 6. C. Theodof. de sepulchro violato*, faulseque id rationi consentaneum, probat sanctus Vedastus, qui ut refert Durus in *ejus vita*, sepe sæpius repetebat; intra muros civitatis sepeliri neminem debere; quia omnis civitas locus debet esse vivorum, non mortuorum. Accedit etiam periculum, ne fœtore humatorum corporum vivi inficerentur. D. Ilidorus *lib. 1. supra;* aut dum corpora urebantur, domus accenderentur, & ita occasione rogi urbs aliquando confligaret. Paulus *lib. 2. sentent. §. 22.* eam rationem assignat, ne intra urbis ambitum Divi consecratum, funestum aliquid appareat: causas alias adducunt Lælius Giraldus *lib. de viro sepeliendi ritus, non multum ab initio;* Joannes Kitmanus *lib. 2. de funeribus, cap. 22.* Gutherus de *jure manuum lib. 3. cap. 33.* Hujusmodi autem leges Imperatores, Vestales; optime de Republica meritos, clarosque viros, nonnunquam exemptos refert Cicero *ubi proxime;* nam & Publicola jus sepulchri intra urbem concessum tradit Dionysius Halicarn. *lib. 5.* idem de Vestalibus refert Servius *lib. 2. Aeneid.* & de Trojano qui urbanam adeptus fuit sepulturam, hæc habet Eusebius Cæsar. in *chron. Trajanus morbo in Selinunte perit, sive ut alibi scriptum reperimus, apud Seleuciam Isauria, profusio ventris eximius est anno ætatis 63. mense 9. die 4. ossa ejus in urnam auream collata, & in foro sub columna posita; solusque omnium intra urbem sepultus est.* Plura Pererius in *cap. 49. Genesis, dispnt. 4.* Savarus ad *lib. 3. Sidonii, epist. 12. verbo Campus.* Pancirola *lib. 2. var. cap. 199.* Gutherus de *jure manuum lib. 3. cap. 33.* Sophranis de *funer. Hebraorum 3. p. cap. 3.* Salmuth. ad *Pancirolam lib. 3. memorabit. 62.* Raderus ad *Martianum lib. 1. epigr. 93.* Ramirez in *Pentecont. cap. 17.* Sed licet extra urbem cadavera sepelienda ferrentur, non longè tamen à mœniis; unde Cicero *Tuscul. q. 5. Est* (inquit de Roma) *ad portas Agragantia magna frequentia sepulchrorum.* Tandem Imperator Leo in *Novel. 55.* legem hanc abrogavit, mortuos

mortuos jubens non nisi intra oppidorum moenia sepeliri. Plura Jacobus Gothofredus in l. 6. C. Theodos. de sepulchr. violat. Mendoza lib. 3. Concil. Illiber. cap. 4. num. 26. Amaya lib. 10. obs. cap. 6. num. 5.

7. De sepulchris familiaribus

Quarto sciendum est, Romanis itidem sepulchra fuisse, vel propria singulis, vel communia pluribus. Communia erant Romæ extra portam Exquilinam cadaveribus sepeliendis destinata, quem locum puticulos Romani vocitabant, ut ex Varrone, Festo & Horatio notatur Cælius Rhodigin. lib. 10. lectionum, cap. 17. Baronius in Martyrol. die 10. Februarii, & apud Hebræos fuisse plebi, ac peregrinis communia sepulchra, vulgò polyandria dicta, constat ex Jeremia cap. 2. vers. 19. cap. 26. in fine. & lib. 4. Regum, cap. 23. & apud D. Matthæum cap. 27. mentio extat sepulchra peregrinorum, pro qua emptus fuit à Principibus sacerdotum ager figuli ex triginta argenteis traditis Judæ Sepulchra autem privata erant familiaria, vel hereditaria. Familiaria, quæ sibi quis, familiarique suæ constituit: hereditaria, quæ quis sibi, hæredibusque suis, vel quæ paterfamilias jure hereditario sibi acquisivit. Unde in eorum epitaphiis passim litteræ hæ insculptæ leguntur. H. M. H. S. id est, hoc monumentum hæredes sequitur: vel H. M. H. N. S. id est, non sequitur: vel etiam H. M. H. E. N. S. id est, hæredes externos non sequitur. Innumera exempla ex antiquis inscriptionibus tradit Gutherus in scriptis. cap. 17. & nonnulla explicat D. Josephus de Retes in epitaph. illustrata. Illud tamen discrimen versabatur inter sepulchra familiaria, hereditariaque, quòd familiaria ad agnatos pertinebant, l. jus 8. l. 13. C. de relig. ad eosque, qui in familia erant, eorumque successores, licet hæredes non essent, dum tamen in familia persistenterent. Familiæ autem appellatione communi jure veniebant omnes agnati, qui ex eadem domo, & gente proditi fuissent, in quam & libertos humanitatis ratione adscisci moris erat; ita tamen, ut jus sepulchri in patronorum monumentis non haberent, nisi essent eis hæredes, quantumvis patroni monumentis suis inscripserint, sepulchrum se fecisse sibi, libertisque suis, l. 6. C. de relig. Illustrat latè D. Josephus de Retes ubi proxime. Hereditaria verò sepulchra patebant liberis utriusque sexus, aliisque hæredibus quibuscunque, etiamsi ex minima parte hæredes fuissent ex testamento, vel ab intestato, atque insuper bonorum possessoribus iis, quibus libertatis conservandæ causâ bona adjecta fuisset, l. vel quòd 6. l. si quis fuit 33. ff. de relig. l. quia perinde 42. ff. ad Trebel. l. 4. §. is autem. ff. de fidei commiss. libere. nisi fortè aliter justâ causâ testator aliquem exclusisset, dictal. vel quòd. 6. vel omnino cavisset, ne quis eò inferretur, l. 3. §. si quis in hereditate. ff. de sepulchro violato: observarunt Brissonius lib. 2. sect. cap. 14. Antonius Bossius in Roma subter. lib. 2. cap. 26. Ofvaldo ad Donellum lib. 4. cap. 1. littera X. Molina lib. 1. de primog. cap. 24. num. 4. Ramirez ad Martialem lib. 1. epigr. 115. & 117. & in Pentecost. cap. 17. & tunc illius omnium communis erat, & individuus, l. fundus 30. ff. famul. eccles. quam explicat D. Joannes Suarez ad leg. Aquil. lib. 2. cap. 2. sect. 6. alia de sepulchris ex diversis gentium moribus & prisco funerandi ritu, congesserunt Joannes Meursius in tract. de funer. Kirmanus de funer. Roman. Gutherus de jure manium, Jul. Lavorus D. D. Gonzal. in Decretal. Tom. III. Pars I.

de prisco sepel. more, Lælius Giralduus de funerandi ritu, & alii relati ab Ofvaldo libro lib. 4. comment. cap. 1. Sophranis de funere Hebræor. Onufrius, Panuinus & Spondanus de cameteriis, Jul. Clarus, & Silvius lib. singul. ad leges XI. Tabul. ex cap. 22. Befoldus tom. 2. polit. consider. 3. polit. de sepultura.

8. De sepulchris Christianorum

Quinto sciendum est, Christianos primis illis temporibus, quibus Judæorum, vel Gentilium inter quos vivebant, civilibus, ac politicis legibus tenebantur, etiam extra urbes defunctos sepelisse; sed pace Ecclesiæ datâ, ubi Christianæ religionis cultus publicè haberi poterat, non solum intra ipsas urbes, verum & intra Ecclesias cadavera condidisse, ut jam temporibus Marcelli Papæ usitatum fuisse constat ex Anastasio Biblioth. in ejus vita, ibi: Constituisse in urbe 25. titulos, propter baptismum, & penitentiam eorum, qui converterentur ex paganis, & propter sepulturam Martyrum. Nec solum sancti Martyres intra Ecclesiam sepeliebantur, verum & fideles laici, ut participes fierent sacrificiorum, & precationum, quæ in eis fierent, & meritis Sanctorum, quorum reliquæ ibi quiescerent, adjuvarentur, ut piè edoctus Constantinus Magnus sano consilio, ac providâ dispensatione ut ait Eusebius in ejus vita lib. 4. cap. 60. In Basilica SS. Apostolorum quam ædificavit, sepulchrum sibi constituit, eo quod speraret fore, ut defunctus quoque precationum, quæ ibi essent ad Apostolorum gloriam offerendæ, participes efficeretur, sicque plurimum utilitatis illorum memoriæ animæ suæ conciliaturam. Non tamen locum hunc intelligas de ipso interiori templo, sed de limine, seu vestibulo; cum tam Constantinus Imperator, quam Theodosius, & Honorius ejus successores in porticu, & vestibulo Ecclesiæ sepulturam sibi elegerint, ut ex Chrysofomo, Evagrio, & Nicephoro referunt Spondanus lib. 1. de cameteriis, p. 3. cap. 14. num. 4. Sozomenus lib. 2. cap. ult. D. Chrysofomus homil. 26. in 2. ad Corinth. Fideles ergo sine discrimine in cameteriis, & Ecclesiis ipsis olim sepeliri constat ex Concilio Carthag. 4. can. 81. ubi jubetur, ut mortui penitentes afferantur Ecclesiæ, & sepulchris: & ex questione illa S. Paulini, qui interpellavit S. Augustinum, utrum profit alicui post mortem, quod corpus ejus apud Sancti alicujus memoriam sepeliatur? Cui S. Augustinus respondens, eruditum librum de cura pro mortuis agenda composuit, ex quo citatur textus in cap. non estimeamus, 13. q. 2. ubi eleganter expressit Sanctus, quantum profit fidelibus sepultura intra Ecclesiam; quod & docuit S. Maximus Episcopus Taurin. in Homil. in Natal. Sanctorum, quæ est etiam apud D. Ambrosium concione 6. de Sanctis, ibi: Ideo hoc à majoribus provisum est, ut Sanctorum ossibus nostrâ sociemus, ut dum illos tartarus metuit, nos poena non tangat; dum illis Christus illuminat, à nobis tenebrarum caligo defugiat: cum sanctis ergo Martyribus quiescentes, evadimus inferi tenebras eorum propriis meritis, at amen conscii sanctitate: Et ideo veneremur eos in seculo, quos defensores habere possumus in futuro; & sicut eis ossibus parentum nostrorum jungimur; ita & eis fidei imitatione jungimur. In nullo enim ab ipsis separari poterimus, si sociemur illis tam religione, quam corpore. Et sanctus Ambrosius dilectissimum fratrem suum Satyrum sepeliens juxta Victorem Martyrem, memoriam ejus hoc celebravit terrasticho:

*Oratio Satyro supremum frater honorem
Martyris ad lavam detulit Ambrosius.
Hac meriti merces, ut sacri sanguinis humor
Finitimas penetrans aduatu excurvas.*

Sed postea ob viros casus à D. Gregorio lib. 4. dialog. cap. 50. quos etiam describit Lucas Tudenfis contra Albigen. cap. 15. & 16. lib. 2. cap. 23. relatos, quorundam pravorum hominum in Ecclesiis sepulchrorum, qui inde divinitus eiectioni sunt, ecclesiasticis legibus cautum fuit, ne quis in Ecclesia sepeliretur, & toto orbe eum morem receptum fuisse, ipsa Conciliorum, & SS. Patrum decreta testantur. In Italia Pelagius II. anno 580. ita decrevit: *Item placuit, ut corpora defunctorum nullo modo intra basilicam sepeliatur, sed si necesse est, foris circa murum basilicæ.* In Hispania idem statutum fuisse constat ex Concilio Brachar. 1. can. 18. supra relato, ubi notavit Loaysa. In Germania idem cautum fuit in Concilio Tribur. can. 17. Mogunt. can. 42. relatis à Gratiano in cap. nullus, cum sequent. 13. q. 2. In Gallia ex Concilio Nannet. can. 6. relato in cap. præcipiendum 13. q. 2. Meldensi can. 9. Theodulpho Aurelian. Episcopo ad fratres compresbyteros, ibi: *Antiquus in his regionibus in Ecclesia sepeliendorum mortuorum usus fuit, ut plerumque loca divino cultui mancipata, & ad offerendum Deo hostias preparata, cæmeteria, sive polyandria facta sint, unde volumus, ut ab hac re deinceps absterneatur, ut nemo in Ecclesia sepeliatur.* Alia ecclesiastica edicta refert Suarez tract. 2. de relig. lib. 3. cap. 8. num. 7. Unde in l. 2. C. de sacros. Eccles. Imperator Gratianus, & Valentianus sanxerunt, ut nemo Apostolorum vel Martyrum sedem humanis corporibus existimet esse concessam, ubi pro humanis, restituit humanis, Mornacius ibi. P. Burg. lib. 1. elect. cap. 6. qui eruditè textum illum exponit. Illustrant hanc Ecclesiæ prohibitionem Barronius anno 226. num. 7. Conradus Kling. lib. 4. locorum commun. cap. 53. Vivar. ad Marcum Maximum, in Sancto Joanne vindicato, §. 11. Gibalinus de simonia, q. 12. consecr. 6. Lemaitre lib. 1. de iuribus Eccles. cap. 16. Petrus Gregorius lib. 2. synagm. cap. 13. & lib. 1. partit. tit. 15. cap. 3. Barbosa de iure Eccles. lib. 2. cap. 10. num. 16. Lindembrogius in glossar. verbo Mortuus, Zerda in advers. cap. 81. Savarus in notis ad Sidonium lib. 3. epist. 12. Benedictus Haaphtenus tom. 1. disquisit. lib. 7. tract. 1. disquisit. 2. Menardus ad Sacram. D. Gregorii, fol. 268. Frances de Eccles. Cathed. cap. 17. Murga tom. 1. disquisit. mor. tract. 3. disquisit. 3. per totam. Sed cum eisdem Ecclesiæ legibus aliqua personæ exciperentur, quibus concedebatur sepultura in Ecclesia, Concilium Mogunt. d. can. 52. ibi: *Nisi Episcopi, aut Abbates, aut digni presbyteri, vel fideles laici.* Triburiense d. can. 17. ibi: *Nisi forte talis sit persona iusti hominis, qui per vita meritum talem vivendo, suo corpore defuncto, locum acquisivit.* Varia exempla refert Onuphrius de ritu sepeliend. Christ. cap. 7. Postea quod ab initio dignitatis, & virtutis causâ paucis concessum fuit, ita paulatim relaxatum est, ut omnibus, nullâ dignitatis aut sanctitatis habitâ ratione, liceat in Ecclesiis habere sepulchra, cap. Ecclesiam, de consecrat. dist. 1. cap. sicut antiquitus 17. q. 4. cap. ex parte, cap. cum liberum, hoc tit. Amplius & cœperunt sepulchra esse familiaria, ita ut nullus, nisi ex familia, in eis sepeliatur. Concilium Matifcon. 2. can. 17. plura Murga tom. 1. disquisit. mor. tract. 4. disquisit. 5.

Quibus ita animadvertis ratio præsentis assertionis quoad primam partem, ubi docetur ecclesiastica sepultura electâ à defuncto, ipsum in ratio dicitur Traditur ea sepeliendum esse, provenit ex vulgari principio, quo docetur, supremam testatoris voluntatem adimplendam esse, l. 1. C. de sacros. Eccles. l. vel negare 5. ff. quemadmod. testam. cap. final. §. quia ergo 13. q. 2. Secundæ verò partis, videlicet defunctum, non electâ sepultura decedentem, sepeliendum esse in sepulchro majorum, ex eo provenit, quia valde iucundum est ex hac vita decedentibus in majorum jacere sepulchro, ut patet ex illa ingenti sollicitudine Patriarchæ Jacob, qui proximus morti ita allocutus est filium Joseph Genesis cap. 47. *Si inveni gratiam in conspectu tuo, pone manum tuam sub femore meo (quod genus iuramenti erat, ut exposui in cap. & si Christus, de iurejur.) & facies mihi misericordiam, & versatè, ut non sepelias me in Ægypto, sed dormiam cum patribus meis, & auferas me de terra hac, condâque me in sepulchro patrum meorum.* Et tandem in ipso mortis articulo post præstitam filii suis benedictionem, Genesis cap. 49. absolute illis præcepit dicens: *Sepelite me cum patribus meis.* Unde ait Cicero lib. 1. de offic. *Sanguinis conjunctio, & benevolentia devincit charitate homines; magnum est enim eadem habere monumenta majorum, iisdem uti sacris, sepulchra habere communia. Et votum morientium esse cineres suos in patriam deportari, constat ex l. alumne 30. §. ab heredibus, ff. de adimendis legat.* Hinc laudatur Philippus Macedoniae Rex apud Justinum historicum lib. 9. dum ait: *E bello consumptorum corpora sepultura reddidit, reliquiasque funerum ut ad sepulchra majorum referrent, ultro hortatus est; ut & Polybius retulit lib. 5. histor.* Sic Alexander Darii mortem prosequutus est, demptaque sibi chlamyde corpus illius contexit, atque regio ornatum cultu ad matrem majorum suorum tumulo inferendum misit. Quintus Curtius lib. 5. Sophocles in Electra, scen. 6. hoc doctè insinuat dicens:

*Impositum igitur ardenti rogo
Statim cremavimus, redactumque tenuem
In pulverem, atque vasculo inclusum brevi
Ex Phocidæ hoc viri tulere, ut patrio
Partem sepulchri adipisceretur in solo.*

Idem scena 7.

*Ferâ qua subriperem nece, ut sic mortuus
Hoc tempore hic saltem jaceret, patrio
Sortitus in tumulo locum.*

Et pro maledictione habetur in sepulchro majorum non sepeliri: dictum est enim Propheta 3. Regum. cap. 13. eo quod contra præceptum Domini comederat in Bethel: *Non inferetur cadaver tuum in sepulchro patrum tuorum: d. cap. unquam, 13. q. 2.* Apud Abderides lege cautum erat, ut qui patrimonium prodegerat, sepulchro patrio non humaretur, sed externo, ut tradit Diogenes Lærtius in Democrito, Tiraquell. & Alex. ab Alex. lib. 6. dier. genal. cap. 14. Unde Catullus epigr. 63. ad Manlium hoc sentiens dicit:

*Quem nunc tam longe, non inter nota sepulchra,
Nec prope cognatos composuimus cineres;
Sed Troiâ obscurâ, Troiâ infelice sepulchrum
Detinet extremo terra aliena solo.*

Ut enim ait Ovidius:

*Mollis ossa cubant manibus rumulata suorum,
Qui & ideò optabat decedere in patria antequam
in exilium mitteretur, ut referri lib. 3. Tristium,
eleg. 3.*

Quantum

*Quantum erat, d' magni peritura parcere Divi
Ut saltem patriâ contumularer humo.
Tam procul ignotis igitur moriemur in oris?
Et fient ipso erisita fata loco?*

*Sed sine funeribus caput hoc, sine honore sepulchri,
Indeploratum barbara terra teget?*
Quomodo etiam apud eundem *epist. 10.* infelix Ariadna derelicta à Theseo in insula ait:

*Ergo nec lachrymas matris moritura videbo:
Nec mea qui digiti lamina condar erit.
Spiritus infelix peregrinas ibis in auras,
Nec positos artus unget amica manus.*

Et idem *epistol. 11. de Canace*, ad fratrem Macareum:

*Tutamen è frustra misera sperare sorori,
Sparsa precor nati collige membra tui.*

Et refer ad marem, socioque impono sepulchro.

*Ornaque nos habeat, quamlibet arcta,
duos.*

Et eadem etiam ratione apud Virgilium *Aeneid. 10.* Maxentius ab Aenea lethale vulnus accepturus hoc tantum rogat, ut confortam nati Laui, quem paulò ante idem Aeneas interemerat, concederet sepulchro: & mater Euriali ejus necem inconfolabiliter lugens, apud ipsum *libro 9. Aeneid.* ait:

Heu terra ignota! canibus data preda Latinis,

*Alitibusque jaces: nec te tua funera mater
Produxit, pressive oculos, aut vulnera lavi.*

Sic & Catullus *carm. ad Manl.* de fratre apud Trojam mortuo, ait:

Quem nunc tam longè, non inter nota sepulchra.

*Nec prope cognatos compositum cineres.
Sed Troiâ obscurâ, Troiâ infelice sepulchrum
Derinet à nostro terra aliena solo.*

Et Propertius *lib. 3. elegia 5. in naufragio Pati*, dolet.

*Quâd mater non justa pia dare debita terra
Nequit, è cognatos inter humare rogos.*

Et apud Quintilianum *declamar. 11.* Dives ille miser ego, nec ad cadavera (filiorum scilicet) accessi, non in sepulchra majorum meis manibus intuli. Rectè ergo à Leone III. in præfenti juxta votum naturale, & communem naturæ legem statuitur, defunctum decedentem non electâ sepulturâ, in

majorum sepulchro esse tumulandam, quia creditur juxta commune votum ibi sepeliri voluisse.

Nec obstat dubitandi ratio supra expensa de sepultura in Ecclesia non concedenda, cui satisfaciendum est juxta distinctionem temporum supra relatam. Nec augmentum primum ipsius difficultatis; nam textus ibi adduci procedunt quando defunctus, qui non electâ sepulturâ decessit, proprium sepulchrum non habebat, nec majorum suorum; tunc enim pro distinctione personarum sepultura decernenda est, juxta adducta de Romano Pontifice, Cardinalibus, Legatis, Archiepiscopis, Episcopisque à Julio Lauro *dict. tit. 2. lucubr. cap. 11.* Si ergo parochianus intestatus decesserit, ita quod nec sepulturam, nec sepulchrum proprium habeat, sepeliendus est in propria parochia, *cap. ex parte 2. cap. cum liberum 6. cap. in nostrâ 10. de sepulturis.* Quæ tamen dicatur propria parochia quoad sepulturam, latè exponunt Barbosa *de offic. parochi cap. 26.* Basilius *de matrim. lib. 5. cap. 13. §. 2.* Nec obstat quod de sepulchri dominio expendebamus; nam dupliciter potest dici sepulchrum proprium. Primum quoad dominium, ut consideratur in aliis rebus prophanis; & hoc nullo modo dari potest, cum sepulchra, ut loca religiosa, extra hominum commercium sint: secundo quoad utum, & jus sepeliendi, & hoc modo rectè sepulchrum proprium dicitur: quapropter jus sepeliendi legari, aliterque concedi potest *l. monumenta 14. C. de legatis, l. 1. tit. 13. p. 1.* longâ possessione acquiri, *l. monumento-rum 6. C. de relig.* Balsamon *in nomocan. Phocii, tit. 2. cap. 2. pag. 49.* Antonius Clarus *ad h. Regias, cap. ultim.* Caldeira *lib. 4. variar. cap. 9.* probavi in *cap. ad aures, de prescript.* Unde pro usu sepulchræ remedia possessoria laicis competunt, sicut pro quocunque alio jure, quod possit possideri, *l. 1. ff. si servitus vendic. junctis l. si venditor 10. l. si quis sepulchrum 12. ff. de relig.* Ant. Clarus *lib. singul. ad leg. XII. tabul. cap. ultim.* Mindanus *2. tom. de interd. Murga tom. 1. disquisit. mor. tract. 4. disquisit. 1. cum sequent.* & de quotidiana praxi testatur Flores de Mena *ad Ant. Gammam decision. 54. numero 3.* unde hoc sensu sepulchrum proprium dicitur in præfenti.

CAPUT II.

(a) Leo Papa omnibus Fidelibus per Dardaniam constitutus.

Relatum est auribus nostris, esse quosdam perversè agentes, qui subvertere nituntur, atque dividere conantur Ecclesiæ unitatem, videlicet Abbates, monachos, qui non studio charitatis, sed zelo rapacitatis invigilant, atque seducere conantur sæculares, quos illaqueare possunt, ut res suas, atque possessiones, sive in morte, sive in vita monasteriis suis tradant, & (b) Ecclesiis, quibus subjectæ esse videntur, & à quibus baptismum, Pœnitentiam, Eucharistiam, nec non pabulum vitæ, cum lacte carnis acceperint, vel accipiunt, nihil de bonis relinquunt. Hunc denique fœditatem discordiæ nos animadvertendo modis omnibus inhibere volumus, & ne amplius fiat, omnino prohibemus, considerantes non esse bonum, si illi, qui olim fœci fuerant passionis, secundum (c) Apostolum, sint immunes à societate consolationum, Et quia dignus est operarius (d) mercede sua, ideo præcipimus, atque mandamus, ut quicumque amodò monasterio converti voluerit, sive in morte, sive in